

50 øre tofarvet

Observationer og strøtanker
af Hans Christian Engelbrecht
20. januar 2010

Det at samle tofarvede

Jeg har samlet på frimærker siden jeg var 7 år og med mellemrum. Det ændre sig i 1981 da AFA Speciel katalog 1981-1982 udkom. Det var første gang jeg læste noget om 2 farvede mærker. Allerede nede hos boghandleren havde jeg svært ved at lægge bogen fra mig. Der stod noget rigtigt spændende om fejl i mærkerne og noget om hovedgrupper, omvente rammer og meget andet. Jeg fandt hurtigt ud af at det skulle være 50 øre jeg skulle samle på. De fintakkede kunne let trykbestemmes ved hjælp af hovedgruppe og ovalfarver. Og derfra gik det stærkt. I slutningen af 90erne havde jeg 2 ringbind med alle mulige former for artikler og referater fra foredrag og alle mulige skemaer om 2 farvede. Et stor gang rod. Dette ændre sig i 2001, da jeg købte LN 6 binds værk. Rodet blev lagt på loftet og siden har jeg brugt "Den lille røde" for 2 farvede samlere.

50 øre blev udgivet 1. januar 1875, i farverne lilla/brun. Farverne var genbrug af farverne til 48 skilling, som man skulle have forventet var blevet til et 1 kroners¹ mærke men man² mente ikke den gang, at der var behov for så høj en værdi. To år senere blev man² så nød til at udgive et 100 øres mærke.

50 øren dækkede ikke nogen speciel takst, men blev anvendt til dannelse af højere takster, især på adressebreve til pakker. Der blev fremstillet 14 tryk af 50 øre.

Ovalernes farve varierer særdeles meget fra tryk til tryk, og 50 øren er et af de letteste mærker at trykbestemme.

¹ Møntreform 01/01/1875, 48 skilling = 96 øre

² Det Kongelige Danske Postvæsen

Tryk 1b til tryk 6
Takket 14. Vm. II, (I)

Hgr. 3

Hgr. 1

Hgr. 4

Hgr. 4

Hgr. 5

Hgr. 5

Tryk 7 til tryk 10
Takket $12\frac{3}{4}$. Alle Hgr. 5, Vm. II

Tryk 11 til tryk 14
Takket $12\frac{3}{4}$. Alle Hgr. 5, Vm. III

Farvevariationer i tryk 2

Der er trykt 9625 ark af 100 mærker i tryk 2. Ved gennemgangen af mine egne mærker lagde jeg mærke til den store farve variation der i ovalerne på mærkerne.

Rammernes farve varierer fra lys til mørk

Mærkerne er afleveret til Postvæsnets frimærkekontrol i perioden fra 9/9-1975 til 4/12-1975.

Tryk 2
Takket 14. Hgr. 1, Vm. II (I)

Oval farve variationer
9625 ark i perioden fra 9/9 til 4/12 1875

De slidte rammer i tryk 4

Der er trykt 2875 ark af 100 mærker i tryk 4. Det der kendetegner dette tryk er at alle mærker ser grumset ud med det blotte øje. Ved brug af lup og mikroskop ses det tydeligt at rammerne er meget slidte. Meget mere slidt end i tryk 2.

Ovalernes farve varierer fra lys til mørk

Mærkerne er afleveret til Postvæsnets frimærkekontrol i perioden fra 28/3-1889 til 4/4-1989.

Tryk 4

Takket 14. Hgr. 4, Vm. II

Oval farve variationer

2875 ark i perioden fra 28/3 til 4/4 1889

De slidte rammer i tryk 4

Serie 15, 106 serien, setting 28, i LN bog nr. V fra side 1513, finder vi bl.a. følgende oplysninger, som er vist i nedenstående tabel.

Print nr.	Post nr.	Thiele nr.	Oplag i ark	Kontrol
16ø11	45	69	7825	5/1-24/5 88
12ø13	45	70	9725	19/7-31/1 89
3c6a	45	73	1550	17/12 88
10c6a	45	73	1750	17/12 88
3c6b	45	74	450	10/1 89
10c6b	45	74	250	10/1 89
50ø4	45	74	2875	28/3-4/4 89
25ø4	45	74	2925	4/4-11/4 89

De slidte rammer i tryk 4

Ved gennemgang af egne mærker med Thiele nr. 74 som udgangspunkt, som ud over 50ø4, også omfatter 3c6b, 10c6b og 25ø4 kunne jeg ikke finde de samme slidte rammer som i 50ø4. Jeg udvidede så min søgning til det der i tabellen kaldes post nr. 45 som ud over de før nævnte tryk også omfatter 16ø11, 12ø13, 3c6a og 10c6a.

I 16ø11 finder jeg lidt der minder om de slidte rammer i 50ø4 og det bliver mere tydeligt i 12ø13. I 3c6a finder jeg meget lidt og 10c6a finder jeg intet der minder om rammerne i 50ø4.

De slidte rammer i tryk 4

Rækkefølgen vedr. slitagen i rammerne i setting 28 er som følger: 3c6a, 16ø11, 12ø13 og 50ø4.

Sorteret på dato: 17/12 88, 5/1-24/5 88, 19/7-31/1 89 og 28/3-4/4 89.

Print nr.	Post nr.	Thiele nr.	Oplag i ark	Kontrol
16ø11	45	69	7825	5/1-24/5 88
12ø13	45	70	9725	19/7-31/1 89
3c6a	45	73	1550	17/12 88
10c6a	45	73	1750	17/12 88
3c6b	45	74	450	10/1 89
10c6b	45	74	250	10/1 89
50ø4	45	74	2875	28/3-4/4 89
25ø4	45	74	2925	4/4-11/4 89

De slidte rammer i tryk 4

Hvorfor er der meget lidt slitage omkring 17/12 88 og lidt mere slitage i perioden 5/1-24/5 88 og hvorfor er der ingen form for slitage på rammerne i 25ø4?

I setting 28₁ finder jeg de slidte rammer igen, dog i mindre grad og ikke så slidte som i 50ø4.

Print nr.	Post nr.	Thiele nr.	Oplag i ark	Kontrol
16ø11	45-2	69	7825	5/1-24/5 88
12ø13	45-3	70	9725	19/7-31/1 89
3c6a	45-1	73	1550	17/12 88
10c6a	45	73	1750	17/12 88
3c6b	45	74	450	10/1 89
10c6b	45	74	250	10/1 89
50ø4	45-4	74	2875	28/3-4/4 89
25ø4	45	74	2925	4/4-11/4 89

De slidte rammer i tryk 4

Når jeg kigger på mærkerne ser det ud som at farven på rammen er pillet af i flager. Det første fejlkilder jeg kan komme i tanke om på stående fod, var slidte rammer , forkert/dårlig farveblandning , dårlig papir, for høj fugtighed.

Når jeg kigger på billeder fra Thieles trykkeri er der arrangeret billeder og alle ansatte har det pæne tøj på, næsten alle. Og på næsten alle billeder er der lamper med elektrisk lys i loftet og over maskinerne. Men hvor er varmekilden?

Jeg sendte en mail til Søren Christian om dette, da han jo lige havde holdt et foredrag om sin nye bog om Thieles trykkeri.

Han skrev tilbage at "Thieles bygning havde vinduer mod gaden og ind mod en gård. Langt de fleste maskiner stod ud til vinduerne af hensyn til lysindfald, medens kakkellovne stod op mod baggrundsmurene. Selvfølgelig har maskinerne i sig selv afgivet en del varme".

De slidte rammer i tryk 4

Eksempel:

På en frostdag med -10°C frost udenfor + enkeltlagsruder og ingen isolering i vægge eller loft og etageadskillelse.

Maskinerne står foran vinduerne og fra bagvæggen stråler der varme ud i rummet fra X antal kakkelovne.

Kan denne strålingsvarme fra X antal kakkelovne havde haft en indflydelse på processen?

Når kold luft møder varm luft opstår der fugt.

Hvad har det betydet for trykningen af 50ø4?

Spørgsmål?

Spørgsmål og kommentar fra tilhørerne

Vedr. farvevariationer i 50ø2 blev der foreslået at tjekke farvevariationer i de enkelte positionerne på et pladet tryk og sammenligne dette med et helark af 50ø2.

Vedr. de slide rammer i 50ø4 blev det foreslået at tjekke rammerne i de enkelte positioner på et pladet tryk og sammenligne dette med et helark af 50ø4, samt et tjek at rammerne i settings 28 og 28₁ en de enkelte positioner.

På nuværende tidspunkt er det ikke muligt at sige hvilke fejlkilder der har påvirket produktionen af mærker, da mængden af fejlkilder er stor. Det kan være fugtigt papir, for høj luftfugtighed i trykkeriet, mangelfuld rengøring af trykplader, opspænding af trykplader i trykmaskine, farvebladningen, materialernes varmeledningsevne.